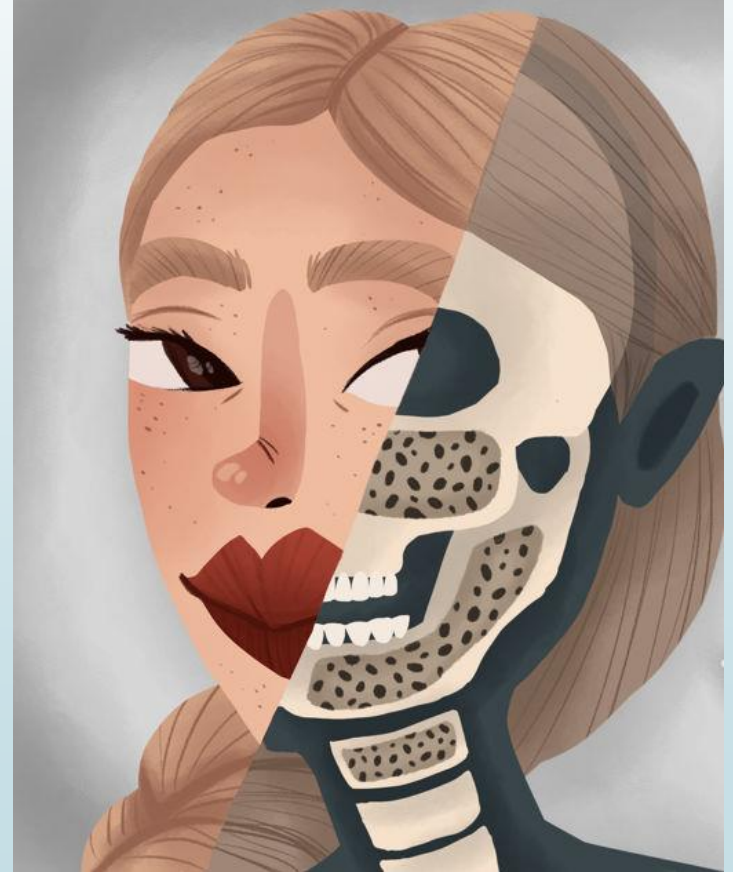

TAM PROTEZ SORUNLARI ve ÇÖZÜMLERİ

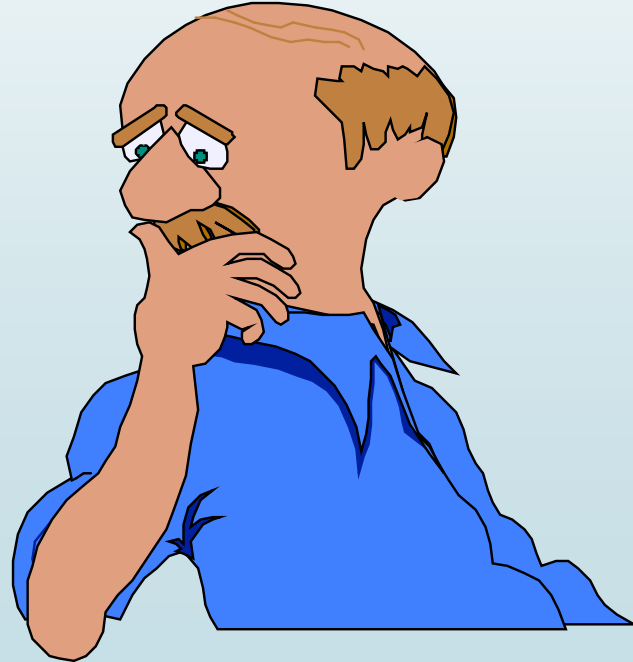
Doç.Dr. Sema MURAT

Canlı bir doku olmamasına rağmen bir protez oral çevre tarafından kabul edildiği zaman uyumludur.

Protez problemlerinin diajnoz prensipleri

► Bakmaya ve düşünmeye zaman harca

Protez problemlerinin diaqnoz prensipleri

- **Nerede??** (Hekim yerini tespit etmeli)
- *Oklüzyon kontrol edilmeli
- *Sentrik ve eksentrik hareketler incelenmeli
- *Ağız dokularındaki yaralanmalar incelenmeli
- **Ne zaman??** (Yalnızca çiğneme??)
- **Ne kadar süredir?**

Protez Teslim Aşamasında;

Erken Dönem Sorunlar
(24 saat sonra)

Geç Dönem Sorunlar

ERKEN DÖNEM SORUNLAR (24 SAAT SONRA...)

En sık karşılaşılan erken dönem sorunlar;

- Vuruk
- Yanak ısırma
- Dil ısırma
- Retansiyonu yetersiz protezler
- Çiğneme zorluk
- Dişlerin ses çıkarması
- Konuşma bozukluğu
- Bulantı hissi

-
- Yutkunmada ağrı
 - Ağızda çakıl taşı hissi
 - Estetik problemler
 - Ağız kuruluğu
 - Tükürük artışı
 - Gıdaların protez altına girmesi
 - Tad alma hissiniin azalması

VURUKLAR

- Kret tepesinde (iç yüzey, oklüzyon)
- Kret eğiminde (oklüzyon)
- Vestibülde (protez kenarı)
- Frenulumda (protez kenarı)
- Bukkal düzlükte (iç yüzey, kenar)
- Sivri kret tepelerinde (iç yüzey)

➤ Vuruk yerlerinin tespitinde basınç gösterici patlar veya sabit kalemle işaretleme yöntemleri kullanılabilir.

➤ Basınç alanları prematür dış kontaktlarından kaynaklanabileceği gibi hatalı kaideden de kaynaklanabilir.

-
- Protezin dokuya uygun kontaktı sağlanana kadar, az miktarda aşındırma çok fazla aşındırmadan daha iyidir. Tüm aşındırılan kısımlar düz ve cilalı olmalıdır.

Protezlerin ölçü yüzeylerinden kaynaklanan problemler

Semptomlar/ Klinik bulgular

Protezi taşıyan bölgelerde ağrı

Protezi taşıyan bölgelerde yaygın ağrı

Nedeni

Akril bitim işleminden sonra protez iç yüzeyinde kalan akril kalıntıları ve keskin kenarlar

*Protez kaidesinin sınırlarının kısa olması
*Uyumlandırma yapılırken kenarlar ve ölçü yüzeyinin aşırı aşındırılması

Tedavisi

Parmakla iç yüzey kontrol edilir veya pamuk rulo gezdirilerek liflerin takılıp takılmadığına bakılır

Basınç alanları belirlenip düzeltilir

Besleme yapılarak protez sınırları destek dokulara doğru uzatılır

Protezlerin ölçü yüzeylerinden kaynaklanan problemler

Semptomlar/ Klinik bulgular

- * Basınç uygulandığında ağrıya yol açan bölgeler
- * Retromolar bölge ve tüber bölgesinde dokuların sıkışması

Nedeni

- Hatalı ölçü
- Ana modelin hasar görmesi
- Mevcut patolojiler (kök artıkları vb)
- Hareketli frenilum bölgesinin protezde yeterince açılmaması
- Kemik çıkıntıları (torus bölgelerinde hareketsiz esnemeyen mukoza)

Tedavisi

- * Basınç gösteren patlar ile aşındırma yapılacak bölgeler belirlenerek rahatlatılır. Eğer aşırı basınç alanları varsa protezin yenilenmesi gerekebilir.
- * Köklerin çıkartılması gerekebilir.
- .

Protezlerin ölçü yüzeylerinden kaynaklanan problemler

Semptomlar/ Klinik bulgular

Protezlerin takılıp çıkartılması esnasında ağrı, kret kenarlarında enflame mukoza

Nedeni

Andırkat bölgesinde proteze rölyef yapılmaması

Tedavisi

Basınç gösteren patlar yardımıyla protezin iç yüzeyinde düzeltme yapılır

Protezlerin oklüzal ya da cilalı yüzeylerinden kaynaklı problemler

Semptomlar/ Klinik bulgular

Yemek yeme sırasında ağrı

Nedeni

- *Anterior ya da posterior prematür kontaklar
- *Yetersiz overjet kaynaklı insizal kilitlenme
- *Balanslı oklüzyon olmaması

Tedavisi

- *Selektif mölleme ile oklüzyon uyumlandırılır.
- * İnteroklüzal kayıtların yeniden alınması gerekebilir.

Protezlerin oklüzal ya da cilalı yüzeylerinden kaynaklı problemler

Semptomlar/ Klinik bulgular

Alt anterior kretin lingualinde ağrı

Nedeni

*Kenarlar uzun değilse; sentrik ilişkiden sentrik okluzyona geçerken oluşan kayma

Tedavisi

*İnce bir artikülasyon kağıdı ile posterior dişlerde tüberkül eğimindeki kaymaya bakılır.
*Eğer bu kayma yarım tüberkül genişliğinden fazla ise yeniden çeneler arası kayıt alınır ve yeniden diş dizilir.

Protezlerin oklüzal ya da cilalı yüzeylerinden kaynaklı problemler

Semptomlar/ Klinik bulgular

Alt kretin labial kısmında ağrı
ve/veya enflamasyon

Nedeni

*Overjetin yetersiz olması

Tedavisi

*İnsizallerdeki overbite'ı
azaltılmalı
*Eğer görünümde bir
bozukluk oluşursa kesicilerin
yeniden dizilmesi gerekebilir

Protezlerin oklüzal ya da cilalı yüzeylerinden kaynaklı problemler

Semptomlar/ Klinik bulgular

Çoğunlukla massater ve temporal kaslarda ağrının da eşlik ettiği protez kenarında ağrı

Nedeni

*Oklüzal vertikal boyutun hastanın tolere edebileceğinden fazla olması

Tedavisi

*1,5 mm den az ise: serbest konuşma aralığı sağlamak için aşındırma yapılır.
1,5 mm den fazla ise: yeniden çeneler arası ilişki ve vertikal boyut tespit edilerek diş dizimi yeniden yapılır.

Protezlerin okluzal ya da cilalı yüzeylerinden kaynaklı problemler

Semptomlar/ Klinik bulgular

Ağız açılırken üst protezin posterior kısmında ağrı

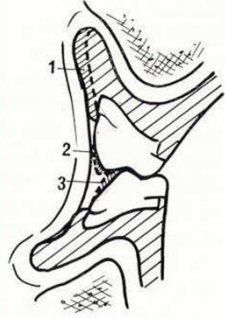
Nedeni

*Tüberlerin bukkal kısmındaki flanj çok kalın ve koronoid proçesi kısıtlıyor olabilir.

Tedavisi

*Aşındırmalar yapılır.

Protezlerin oklüzal ya da cilalı yüzeylerinden kaynaklı problemler

Semptomlar/ Klinik bulgular

Yanak ve/veya dudak ısırılması

Nedeni

*Yanaklar; sulkusun fonksiyonel genişliği sağlanmamış olabilir (Bukkalde İnce veya Kısa Kenar)

*Dikey boyut düşük olabilir.

*Kret dışı dizim yapılmış olabilir

*Distalde Arklar arası Mesafe Az

*Molarlarda Yetersiz Yatay Overlap

*Dudaklar; zayıf dudak desteği./yetersiz anterior overjet olabilir

Tedavisi

*Sulkusun fonksiyonel genişliği sağlanır

Yeniden diş dizimi yapılır

Tüber bölgesinde plak inceltir, retromolar bölgede kenar kısaltılır

Alt bukkal tüberkül vestibul yüzeyinden aşındırılır

*Alt kesiciler aşındırılır.

Protezlerin oklüzal ya da cilalı yüzeylerinden kaynaklı problemler

Semptomlar/ Klinik bulgular

Dil ısırma

Nedeni

- *Genellikle dişler alt kretin lingualine dizilmiştir
- *Dil alanının daralması
- *Oklüzal seviyedeki değişimler
- *Lingual tüberküller keskin kenarlı

Tedavisi

- *Diş dizimi yenilenir.
- *Lingual tüberküller yuvarlatılır.

Protezlerin oklüzal ya da cilalı yüzeylerinden kaynaklı problemler

Semptomlar/ Klinik bulgular

Boğazda ağrı/acıma,yutkunmada zorluk

Nedeni

- *Üst kaidede derin postdam ağrı ve ülserasyona neden olur
- *Retromylohyoid bölge uzun
- *Dikey boyut fazla

Tedavisi

- *Aşındırma
- *Enflamasyon azalana kadar protezin belirli aralıklarla çıkartması tavsiye edilir.
- *Astarlama
- *Dikey boyut düşürülür

Protezlerin yetersiz retansiyonu

Semptomlar/ Klinik bulgular

Periferal örtücülüğün olmaması

Nedeni

- *Kenarların derinlik olarak kısa olması
- *Kenarların genişlik olarak yetersiz olması.

Tedavisi

- *Yeniden kerr materyali ile hastanın fonksiyonel hareketlerine göre sınırlar şekillendirilir.
- *Geçici yaklaşım olarak yumuşak astar materyali ile astarlama yapılabilir.

Protezlerin yetersiz retansiyonu

Semptomlar/ Klinik bulgular

- *Ölçü yüzeyi altına hava girmesi
- *Parmak basıncı ile protezin sağa sola oynaması
- *Kret ile protez kenarı arasında aralık oluşması
- *Okluzal hatalar

Nedeni

- *Yetersiz ölçü
- *Zarar görmüş model
- *Ölçü yüzeyinde aşırı aşındırma yapılması
- *Andırkatlı kret
- *Aşırı rölyef boşluğu hazırlanması
- *Rezidüel kret rezorpsiyonu
- *Destek dokuların sıvı içeriğinde değişiklik

Tedavisi

- *Astarlama
- *Yenileme
- *Kullanılan ilaçlar kontrol edilir. Son ölçü alınmasından önce protezin yaptığı vurukların iyileşmesi beklenir.
- *Minimum basınçlı teknik kullanılır.

Protezlerin yetersiz retansiyonu

Semptomlar/ Klinik bulgular

*Ağız kuruluğu(Xerostomia):
Yeterli örtücülük oluşmasını engeller.

Nedeni

- *İlaçlar
- *Baş boyun bölgesine radyasyon uygulanması
- *Tükürük bezi hastalıklarından

Tedavisi

- *Gerekirse yapay tükürük

Protezlerin yetersiz retansiyonu

Semptomlar/ Klinik bulgular

*Nöromusküler kontrol:

Protezin kullanılabilirliğini olumsuz yönde etkiler.
Konuşma ve yeme zorluklarına yol açar.

Nedeni

- *Protez yanlış dizayn edilmiş olabilir.
- *Alt molarlar çok lingualdedir.
- *Okluzyon düzlemi çok yüksektir.
- *Üst molarlar kretin bukkalindedir.
- *Bukkal flanjlara yeterince geniş değildir.
- *Alt protezin lingual flanji konveks olabilir.
- *Yaşlanma

Tedavisi

- *Dizayn hataları düzeltilir
- *Okluzal yüzeyden periferik kadar alt protezin cilalı yüzeyleri düzleştirilir.
- *Sulkus optimal genişlik sağlayacak şekilde doldurulur.
- *Gerekirse protez adezivleri kullanılır.

Aşırı yer değıştirici kuvvetlerden kaynaklanan retansiyon problemleri

Semptomlar/ Klinik bulgular

*Protez sınırlarının uzun olması:
Ağız yarı açıkken protezin yavaşça yükselmesi
Sulkus dokularında enflamasyon çizgisi

Nedeni

*Tüberlerin bukkali uzunsa: protez ağız açıkken oynar.
*Kalınlaştırılmış lingual flanaj dilin protezi kaldırmasına yol açar.
*Kalın alt ve üst labial flanjlara kas aktivitesi sırasında protezin oynamasına neden olur.

Tedavisi

*Protez kenarları hafifçe kısaltılır.
*Okluzal şablonların ve dişli provanın yapılması esnasında sınırlar kontrol edilir.

Üst tam protezle ilgili sorunlar

Fonksiyon sırasında yer değiştirme nedenleri;

- (a) aşırı doldurulmuş buccal vestibül,
- (b) hamuler çentik bölgesinin aşırı uzatılması,
- (c) frenulum ataçmanları için yetersiz boşluk,
- (d) distobuccal alveol kret alanlarında geniş ve kalın protez kaidesi nedeniyle coronoid prosesin anterior kenarının medial ve ileri hareketi için yetersiz boşluk bırakılması,
- (e) maksiller anterior dişlerin çok önde yerleştirilmesi,
- (f) maksiller posterior dişlerin çok buccalde yerleştirilmesi
- (g) posterior palatal sealin çok olması sebebiyle yumuşak dokuda yer değişimine neden olması,
- (h) oklüzal uyum bozukluğu. Dişler arasında uyumlu kontaklar yoksa sıklıkla dokular ve protez kaidesi arasındaki örtüm iyi olmaz. Bu da stabilite ve retansiyon kaybı ile sonuçlanır.

► Çeneler istirahatteyken yer deęişiminin nedenleri;

(a) aşırı kalın buccal vestibül,

(b) yetersiz kenar örtümü,

(c) fazla tükürük yada (d) ağız kuruluşudur

➤ Maksiller protez retansiyonunu yavaşça kaybediyorsa, tükürüğün kıvamı yada yokluğu incelenmelidir.

➤ Aşırı Müsinli Salya

Gargara Önerilir

Az Karbonhidratlı Besin Önerilir

A dark blue arrow points to the right from the left edge of the slide. Below it, several thin, curved lines in shades of blue and grey sweep across the left side of the slide.

► Protez aniden düşüyor ya da retansiyonunu kaybediyorsa neden sıklıkla mekaniktir. Örneğin sigara içme yada ısıklık çalmada olduğu gibi, modiolusun kontraksiyonu sonucu protez yerinden oynuyorsa protez kenarları güzel şekillendirilememiştir.

Üst protezin oynaması

- Oklüzal hata
- Kenarların uzun olması
- Posterior sonlanmanın kısa veya uzun olması
- Oklüzal düzlem hatası
- Laboratuar hatası

Damakta Geniş Esnemeyen Bölge

Uygun Relief Yapılır

Bazı Bölgelerde Kısalık

Stençle denenir. Kenar Uzatılır

Hatalı Oklüzyon(Temasta Düşerse)

Si-SO Hatası giderilir

Üst Protez Esnerken veya Aşırı Açınca Düşüyorsa

Posterior da Protez Kenarı Kalın

Çene sağa sola oynatılır. Düşüyorsa
bukkal kenar inceltilir

Hamular Çentik Bölgesinde Uzunluk

Kısaltılır

Üst Protez Konuşurken Düşüyorsa

Post Palatal Tıkama Hatalı.....Stenç eklenip denenir

Posterior Bölgede Uzunluk.....Titreşmeyen yumuşak damak bölgesi kısaltılır

Üst protez yemek yerken düşüyorsa

Damakta Esnemeyen Bölge.....Relief yapılır

Doğru Olmayan Diş Pozisyonu.....Yeniden diş dizimi
(Dişler Bukkalde)

MANDİBULER PROTEZLERLE İLGİLİ PROBLEMLER

► Fonksiyon sırasında yer değişiminin nedenleri;

- (a)massester etki alanında aşırı uzatma,
- (b)external oblik hat boyunca aşırı uzanma,
- (c)lingual flanjlarda uzunluk,
- (d)oklüzal düzlemin çok yüksek yerleşimi; dil, lokmaları tutmaya çalışırken protezin yer değişimine neden olur,
- (e)lingual flanjların kısa tutulmasıyla dilin hareketi sırasında protezi oynatması,
- (f)cilalı yüzeylerin yetersiz şekillendirilmesi

Alt Protezin Yetersiz Retansiyonu

- Oklüzyon Hatası(Si-SO).....Alt dişler sökölür Si-SO
-çakışacak dizim yapılır
- Alt Oklüzal Düzlem Hatalı.....Dişler doğru dizilir
- Kenarlar Kısa.....Besleme yapılır
- Hastanın Kullanmada Yeteneksizliği.....Protez yapıştırıcıları ile kısa bir süre kullanırılır
- Dil Pozisyonu Hatalı.....Hasta eğitilir
- Diş Dizimi Hatalı(Linguale dizim).....Protez yenilenir
- Yemek Sırasında.....Masseter kas bölgesinden kısaltma yapılır

Alt proteze yönelik stabilite testi;

Hastanın ağızı kapattırılıp, yutkündürulur ve yavaşça açması söylenir.

- ➔ Ön bölge yükseliyor (labial kalınlık fazla)
- ➔ Tümü ile yükseliyor (labial kenar uzun)
- ➔ Protez yükselip bir tarafa dönüyor (masseter bölgede distobukkal uzantı uzun)

Bulantı hissi

Semptomlar/ Klinik bulgular

Her Gün Ağza ilk Yerleştirmede
Öğürtü

Günün Herhangi Bir Zamanında
Öğürtü

Çiğnerken Öğürtü

Nedeni

- *Dokuya Uyumsuzluk
- *Post dam bölgesinde aralık var
- *Kalın Damak Plağı
- *Arka Sınır Uzun
- *Alt protezin distolingual kısmı uzun
- *Psikolojik

- *Yetersiz Dil Boşluğu.
- *Post dam bölgesinde aralık var
- *Hatalı Oklüzyon

Hatalı Oklüzyon(Protez Stabil Değil)

Tedavisi

- *Astarlama
- *İnceltir
- *Kısaltılır
- *Kısaltılır

- * DKY Arttırılır
- *Soğuk Akrille Ekle/astarlama
- *Oklüzal uyumlama

Oklüzal Uyumlama

Dişlerin ses çıkarması

Nedeni

- Dikey boyut yüksek
- Protezlerde stabilite problemi
- Porselen diş
- Yetersiz overjet
- Lateral hareketlerde problem

Estetik problemler

Semptomlar/ Klinik bulgular

- Dudaklarda dolgun görünüm
- Dudaklarda çökmüş görünüm
- Dudaklarda kırışıklıklar
- Dişlerin çok veya az görünmesi

Dizim palatinalle doğru

- Ağız köşeleri sarkar.
- Üst dudak kısalır.
- Nazolabial sulkus derinleşir.

Dizim labiale doğru

- Dudaklar gerilir.
- Filtrum sığlaşır.
- Nazolabial sulcus silinir.

Konuşma güçlüğü

Semptomlar/ Klinik bulgular

P,B,M(Bilabial Sesler)

Nedeni

Labial Kenar Uzun
Ön Dişlerin Labiale Dizimi
Dikey Boyut Yüksek

Tedavisi

*Kısaltılır
*Yeni diş dizimi
*Düşürülür

F,V(Dentolabial Sesler)

Üst Ön Dişler Labial veya Lingualde
Alt Ön Dişler Aşırı Labial veya Lingualde

Yeniden Diş Dizimi Yapılır

G,K

Arka Kenar Kalın veya Kısa

Kalınlık Azaltılır Yeri Düzeltilir

Üst ve Ön Arka Dişler Lingualde,
Premolarlar Arası Mesafe Dar
Bozuk Alveolar veya Palatal Hatlar
DKY Düşük veya Yüksek

Üst dişler yeniden dizilir

T,D,S,Z,L,N

Mum eklenip pişirilir veya aşındır
Teşhis edilir ve yenilenir

S,Ç,R,Y

Hatalı Palatal Modelaj

Mum Ekleyip Pişirilir veya Aşındırılır

Gıdaların protez altına kaçması

- ➔ Ölçü hatası
- ➔ Stabil olmayan protez

Tad alma hissinin azalması

Bu durum protezle ilişkili değildir.

Dilin dorsum kısmı fırçalanmalıdır.

Psikolojik olduğu söylenmelidir

Çiğneme problem

- Dikey boyut yüksek
- Dikey boyut düşük
- Sentrik ilişki hatalı

Ağızda çakıl taşı hissi

- Dikey boyut yüksek
- Dişler arasında erken temas var

A dark grey arrow points to the right from the left edge of the slide. Below it, several thin, curved lines in shades of blue and grey sweep across the left side of the slide.

Tükrük artışı

Tükrük bezleri yeni proteze yabancı madde reaksiyonu gösterir.

Kaynaklar

- 1-[Prof.Dr. Senih alikkocaođlu](#), Diřsiz Hastaların Protetik Tedavisi:Klasik Tam Protezler,[QUINTESENCE YAYINCILIK](#).
- 2-Hayakawa, Iwao, Principles and Practices of Complete Dentures creating the mental image of a denture.Quintessence Publishing, Germany